

LAUSUNTO Pohjois-Karjalan maakuntaohjelmasta 2014–2017

Pohjois-Karjalan Järjestöasiain neuvottelukunta JANEn lausunto

Pohjois-Karjalan maakuntaohjelma ohjaa alueen kehittämiseksi tehtäviä valintoja ja toteuttaa maakunnan pitkän tähtäimen strategiaa, maakuntasuunnitelmaa. Maakuntaohjelma myös kokoaa ja sovittaa yhteen kaikki alueella toteutettavat ohjelmat ja on siten merkittävä asiakirja.

Pohjois-Karjalassa toimii Patentti- ja rekisterihallituksen mukaan noin 5000 järjestöä, joista arviolta puolet on aktiivisesti toimivia yhdistyksiä. Pohjois-Karjalan järjestökenttä on monipuolinen, suurimpina toimialoina ovat liikunta- ja urheiluseurat, kulttuuri- ja vapaa-ajanjärjestöt, sosiaali- ja terveystoimen järjestöt sekä kylä- ja asukasjärjestöt.

Kansalais- ja järjestötoiminnan keskeinen tehtävä on tarjota ihmisille osallistumisen ja sosiaalisen kanssakäymisen mahdollisuuksia sekä osallisuuden kokemuksia. Tehtävä konkretisoituu järjestöjen vapaaehtois- ja vertaistoiminnassa, järjestölähtöisen auttamistyön organisoimisessa sekä harrastus-, kulttuuri-, ja virkistystoiminnassa. Muita järjestöjen tehtäviä ovat muiden muassa edunvalvonta ja vaikuttaminen, asiantuntijana toimiminen, kehittämistoiminta sekä palveluiden tuottaminen. Järjestöt toimivat myös työllistäjinä. Järjestö- ja kansalaistoiminta edistää ihmisten hyvinvointia sekä ennaltaehkäisee sosiaalisia ja terveydellisiä ongelmia. Järjestötoiminnan vahvuutena on paikallisten tarpeiden tunnistaminen ja paikallistuntemus.

Pohjois-Karjalan Järjestöasiain neuvottelukunta JANEn tehtävänä on tehdä näkyväksi ja tunnetuksi maakunnan kansalaisjärjestötoimintaa ja vahvistaa järjestöjen roolia maakunnan kehittämistyössä, edistää kansalaisjärjestöjen keskinäistä ja järjestöjen ja julkisen sektorin välistä yhteistyötä, kehittää uusia toimintamuotoja ja rakenteita kansalaisjärjestöjen toiminnan helpottamiseksi ja laajentamiseksi sekä parantaa kansalaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia.

Pohjois-Karjalan maakuntaohjelma POKAT 2014–2017 tuo esille monipuolisesti maakunnan kehittämisen tavoitteet. Hyvinvointituotannossa nostetaan esille laadukkaiden hyvinvointipalvelujen varmistamiseksi julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin välisen yhteistyön tiivistäminen ja työnjaon tehostaminen. Yhteistyö eri toimijoiden kesken ja yhteistyön rakentaminen yhteisessä vuoropuhelussa on tärkeää. Yhteistyön ja vuorovaikutuksen lisääminen palveluja tuottavien yritysten ja erityisesti ikäihmisten välillä tulee kehittää. Järjestöjen ja palveluntuottajien suunnitelmallisen hyvän yhteistyön kautta voi syntyä paljon hyvää, jolla on vaikutusta sekä laatuun että taloudellisuuteen. Hyvinvointituotannossa ja palveluita kehitettäessä on olennaista huomioida myös ennaltaehkäisevän työn ja toimintojen merkitys. Myös järjestöt tuottavat palveluita. Järjestöjen toiminnassa vahvuutena on ammatillisen osaamisen ja paikallisten tarpeiden tuntemisen yhdistyminen. Tulevaisuudessa on kuitenkin huomioitava, ettei palvelujen tuotannossa järjestöjen vastuulle kasata liikaa velvoitteita.

Maakuntaohjelmassa Venäjä on nostettu yhdeksi kärkiteemaksi. Tavoitteena on, että kansainvälisesti tunnettu Venäjä -osaamisen keskittymä kokoaa laajaa ja monipuolista Venäjä-yhteistyötä eri aloilla. Tähän työhön on tärkeää ottaa mukaan laajasti myös alueen yhdistyskenttä, joka muun muassa järjestöasian neuvottelukunnan, Janen Venäjä -työryhmän kautta rakentaa vuoropuhelua järjestön välille.

Maakuntaohjelmassa käsitellään erityiskysymyksinä paikallista kehittämistä, jonka alla kulkevat Leader -toiminta, järjestötoiminta ja aktiivinen ja osallinen kansalainen. Järjestö- ja kansalaistoiminnan näkyminen Pohjois-Karjalan maakuntaohjelmassa on merkittävä viesti sekä järjestötoiminnalle että vapaalle kansalaistoiminnalle siitä, että ihmisten omaa aktiivisuutta ja omaehtoista toimintaa arvostetaan.

Kansalaistoiminnan ja järjestöjen rooli ihmisten hyvinvoinnin monipuolisena tukijana, osallisuuden ja aktiivisuuden edistäjänä ja yhteisöllisyyden vahvistajana on merkittävä. On tärkeää, että myös tulevaisuudessa järjestötoiminnan sekä vapaan kansalaistoiminnan merkitys ja arvo tunnustetaan ja tunnustetaan. Järjestö- ja kansalaistoiminnan toimintaedellytykset turvataan, uusien järjestö- ja kansalaistoiminnan muotojen syntymiseen kannustetaan sekä ratkaisuja siihen, miten ihmisten aktiivista järjestö- ja kansalaistoimintaa tuetaan, etsitään aktiivisesti. Elinvoimainen maakunta syntyy aktiivisista ja hyvinvoivista ihmisistä. Maakunnan järjestöt ja Järjestöasiain neuvottelukunta ovat aktiivisesti mukana yhteisessä kehittämistyössä.

Pohjois-Karjalan Järjestöasiain neuvottelukunnan muokausehdotukset seuraaviin kohtiin:

Järjestöjen toiminta

Järjestöt ja niiden toiminta tukee monipuolisesti ihmisten hyvinvointia tarjoamalla osallistumisen ja sosiaalisen kanssakäymisen mahdollisuuksia sekä osallisuuden kokemuksia. On tärkeää, että järjestöjen toiminta tunnustetaan ja että järjestö- ja kansalaistoiminnan toimintaedellytyksiä tuetaan myös jatkossa.

Kehittämiskohteet:

- Järjestöjen keskinäisen vuoropuhelun ja yhteistyön vahvistaminen
- Järjestö-julkinen ja järjestö-yrityssektorin välisen yhteistyön edistäminen
- Järjestöjen ääni päätöksenteossa, ennaltaehkäisevän toiminnan juurruttaminen kuntapäätöksentekoon sekä järjestöillä olevan tiedon hyödyntäminen osana aluekehitystä.
- Nuorten, lapsiperheiden ja vähäosaisten huomioiminen ja kohtaaminen järjestötoiminnassa
- Järjestöjen ja vapaan kansalaistoiminnan toimintaedellytysten turvaaminen ja toimintaresurssien tukeminen (yhdistykset verkossa, toimitilat, avustukset)

Aktiivinen ja osallinen kansalainen

Kehittämiskohteet:

- Kansalaisten äänen kuuluminen palveluiden kehittämisessä
- Kokemustiedon hyödyntäminen paikallisessa päätöksenteossa
- Uusien osallistumisen keinojen ja kanavien kehittäminen kuntalaisena toimimiseksi
- Monikulttuuriset ja moniarvoiset yhteisöt